

Leo Trotskij: Successiv förlamning

Andra internationalen på randen till det nya kriget

(28 juli 1939)

Först publicerad i **Fourth International** [New York], [vol 1 nr 1](#), maj 1940, s 13-16.

Översättning från engelska, Göran Källqvist.

Andra internationalens inre liv är som regel bortom vår horisont. Det beror delvis på att vi redan för längesedan gjorde upp räkningen med socialdemokratin, och delvis på grund av att denna "international" praktiskt taget saknar "inre liv", i så måtto som dess olika partier existerar helt oberoende av varann. För att inte avslöja sina inre motsättningar har Andra internationalen under de senaste åren försökt göra sig så obemärkt som möjligt. Men när kriget nu närmar sig har de tvingats lämna denna passiva jämvikt. Vi har mensjevikledaren F Dans anmärkningsvärda vittnesmål om detta. Det går knappast att hitta så öppenhjärtiga framställningar av de inre stridigheterna i Andra internationalen i någon annan socialdemokratisk publikation än i *Sotsialistitjeski Vestnik*, en mensjevikisk tidning som ges ut i Paris. Som alltid i sådana fall orsakas öppenhjärtigheten av att de inre stridigheterna har intensifierats. Helt i linje med hela den socialpatriotiska "internationalens" natur inrättar sig grupperingarna längs nationella linjer, det vill säga utefter de borgerliga "moderländernas" intressen. Precis som den kapitalistiska världen är uppdelad i de imperialistiska demokratiernas feta kor och de fascistiska diktatureernas magra och giriga kor, så har Andra internationalen splittrats i en "mätt" grupp som fortfarande är aktieägare i sina nationella imperialistiska företag, och en grupp magra kor som fascismen har tvingat bort från de nationella betesmarkerna. Kampen fortgår längs just dessa linjer.

Före det Första världskriget hade den tyska socialdemokratin den ledande rollen i Andra internationalen. Sedan Versaillesfreden har ledningen över både internationalen och den europeiska politiken innehaft av England och Frankrike. Vad gäller USA, så utövas hennes obestridda och på många sätt avgörande politiska inflytande över Andra internationalen inte av det svaga amerikanska Socialistpartiet utan direkt av de europeiska regeringarna. Även i detta kopierar socialdemokratins fogliga makt bara sina kapitalistiska herrar. Precis som Nationernas förbund till syvende och sist anpassade sig till USA:s politik, trots att det sistnämnda landet stod utanför de europeiska allianserna, så anser även Andra internationalen, speciellt i form av de brittiska och franska partierna, det vara sin plikt att hela tiden hålla ögonen på Washington och sjunga lovsånger till Roosevelt som den "demokratiska" alliansens utsedde ledare.

Som den senaste socialistkongressen i Nantes öppet medgav, anser de feta partierna det vara sin grundläggande uppgift att inte bara försvara sitt lands nationella oberoende, utan också sina koloniala besittningar. Som vi slog fast 1914 är socialpatriotism bara en mask för socialimperialismen. I så måtto som de imperialistiska intressena genom själva sin natur står i motsättning till varandra, så

kan det inte ens bli tal om en enad socialpatriotisk internationell politik mellan olika länder. I bästa fall är det möjligt med överenskommelser mellan enskilda partier, som motsvarar sina respektive regeringars internationella allianser.

De magra partiernas läger uppvisar en annan bild. Dessa partiers hela förflutna, deras strävanden och karaktären på deras härskande byråkrati skiljer sig inte från de feta partierna. Men de har berövats sina betesmarker, på samma sätt som deras imperialistiska moderländer, som drev ut dem, berövades sina kolonier. De feta partierna är främst intresserade av att bevara status quo, både i sina egna länder och internationellt. För de magra innebär status quo maktlöshet, förvisning, torftiga ransoner. De italienska, tyska, österrikiska partierna och nu även det spanska socialistiska partiet är inte direkt bundna av sin nationella imperialismens disciplin, eftersom den avvisade deras tjänster med en spark. De kastades ut i en olaglighet som stod i motsats till deras traditioner och bästa avsikter. Givetvis har inte detta på minsta sätt fått dem att bli revolutionära. De tänker inte ett dyft på att förbereda den socialistiska revolutionen. Men deras patriotism vänds tillfälligt ut och in. De drömmar envist om att "demokratiernas" väpnade styrkor ska störta deras nationella fascistiska regimer och göra det möjligt för dem att återgå till sina tidigare poster, redaktioner, parlament, ledande fackföreningsorgan, och öppna sina bankkonton igen. Medan de feta partierna bara är intresserade av att lämnas ifred, är de magra på sitt eget sätt tvärtom intresserade av en aktiv internationell politik.

Den övergripande bilden av de två lägren kompliceras något av de ryska mensjevikerna. Som deras agerande under februarirevolutionen visade, skiljer sig inte detta parti på något sätt från den tyska socialdemokratin eller det brittiska Labourpartiet. Mensjevikerna var bara senare än de andra med att kliva in på den socialpatriotiska arenan, de ramlade under hjulet före de andra, och det hjul som krossade dem snurrade inte från vänster till höger utan från höger till vänster. Tack vare årtal av olaglig tillvaro, erfarenheten av tre revolutioner och två landsflykter, har mensjevikerna fått en viss skicklighet, som gör det möjligt för dem att spela något som liknar en ledande roll i de magra partiernas läger. Men det gör att de feta kamraterna i internationalen är ännu mer hatiska mot dem.

Samtidigt vände sig den sovjetstat som mensjevikerna föll offer för, så drastiskt från den proletära revolutionen att den blev en önskvärd allierad för de imperialistiska staterna. I linje med detta är de brittiska och franska socialistpartierna mycket intresserade av ett närmande till Kreml. Det är under dessa förhållanden inte underligt att mensjevikerna har fått inte bara dåliga utan förödmjukande relationer till sin egen international.

I Dans artikel får vi höra att de "magra partierna" för 1½ år sedan föreslog att internationalen skulle ta upp "frågan om kamp för demokrati och fred i vår tid". Det är denna "aktiva" internationella politik som ska återge de magra partierna det lager av fett som de har förlorat. Man måste förvisso ha ovanliga reserver av småborgerlig inskränkthet för att än idag inte ha förstått den järnlag som har förvandlat den borgerliga demokratin till sin raka motsats, och fortsätta att godta demokratin som en överhistorisk resväska där det går att bära ett band av *Kapitalet*, ett parlamentariskt mandat, extra hängslen, "slutmålet" socialism, intim brevväxling med sina borgerliga kollegor och allt annat man kan tänka sig, givetvis förutom sprängämnen. I själva verket är den borgerliga demokratin bara en politisk formel för frihandel, inget mer. Att under vår epok ha "kampen för demokrati" som sitt mål kan bara vara lika framgångsrikt och meningsfullt som kampen för frihandel. Men till och med detta program visade sig vara alltför radikalt för Andra internationalen. "Efter ett års försening", klagar

artikelförfattaren, ”försökte den (exekutivkommittén) slutligen ta upp frågan om kampen för demokrati och fred under vår epok till diskussion.” Men, ack, ”detta försök slutade med ett misslyckande”. Motståndet kom givetvis från de fetas sida. ”Internationalens större och mer inflytelserika partier”, skriver Dan, ”vill inte utveckla diskussionen brett och inte slutföra den”. De avvisade ”abstrakt teoretiserande” och ”sterila resonemang”. Enkelt uttryckt vägrade de förbinda sig till någon sorts gemensamma beslut som i framtiden kunde få dem att hamna i konflikt med sina egna nationella imperialismers intressen.

Kärnpunkten är att Andra internationalens ”magra” sektioner tar parollen om kamp för demokrati på allvar. Eftersom de själva är offer för fascismen lutar de givetvis åt att ta tillbaka sina förlorade poster med hjälp av demokratiska stridsvagnar och slagskepp. Denna omständighet gör dem mycket farliga för Andra internationalens ”solida” sektioner. Låt oss erinra om att de brittiska och franska diplomaterna alldeles i början av detta år gjorde allt i sin makt för att dra Italien till sin sida. Det säger sig själv, att om detta försök slutförs med framgång, så kommer Andra internationalens brittiska och franska sektioner att anpassa sig perfekt till en allians med Rom, medan den italienska sektionen skulle få det mycket svårt att göra det. Alla deras fantastiska förhoppningar om en ljusare framtid, nämligen att återupprätta det förflutna, grundas på ett militärt nederlag för Mussolini. Det är knappast förvånande att de feta och de magra får det allt svårare att uppnå ”enhällighet” om resolutioner, eller till och med sitta vid samma bord.

Den terminologi som Andra internationalen använder skiljer sig från den vi föreslår. De feta kallar helt enkelt de magra för ”döda”, medan de, klagar Dan, betecknar sig själva som ”levande”. Enligt samma författare har dessa levande sektioner ”valt att tillkännage att det finns en oöverstiglig klyfta mellan de olagliga partiernas revolutionära (?) situation och de lagliga reformistiska partierna. De har alltså i grund och botten förkunnat att en enhet mellan dem i en enda international är konstgjord.” Wells, Hilferding, Nenni, Dan och andra som kämpar för ”demokrati i vår tid” kan lika lite betraktas som ”revolutionärer” som en bankrutt specerihandlare kan tas för proletär. Ändå är den mensjevikiska ledarens faktiska information fullt giltig. De övermätta kolonialimperiernas respektabla partier har förkunnat att de inte har något gemensamt i en international med de olagliga partierna i de hungriga imperialistiska länderna. ”... Deras omedelbara mål har blivit att eliminera de olagliga partiernas avgörande deltagande när internationalens politik beslutas”, fortsätter Dan. ”Som bekant lyckades de till stor del med detta under exekutivkommitténs möte som hölls i Bryssel den 14-15 maj.” Med andra ord har de feta partierna drivit ut de magra partierna ur Andra internationalens ledande organ. På så sätt löste de ”frågan om demokrati och fred i vår tid”.

Det går inte att förneka att det finns en hel del logik och förnuft i deras agerande. Som bekant har härskarna och deras följe alltid föredragit feta personers sällskap och mistrott de magra. Julius Caesar misstänkte Cassius just på grund av dennes magra och hungriga uppsyn. Dyliga personer är benägna att vara kritiska och dra förkastliga slutsatser. ”Er borgarklass var inte förmögen att skaffa sig kolonier i tid, och försöker nu störa det heliga status quo. Det är därför de har tvingat er till olaglighet och förvandlat er till ett störande element i Andra internationalen. Ni måste själva inse att ni bara är inkräktare i en solid organisation, som i sina led har ministrar och överhuvudtaget grundpelare för lag och ordning.” Det var detta de levande, eller de feta, tänkte på.

De ”magra” (eller döda) försökte hävda att det vid den återupplivade Andra internationalens grundningskongress i Hamburg 1923 antogs en underbar rad stadgar, som med Dans ord erkände ”den

internationella socialistiska politikens överhöghet över de enskilda partiernas nationella politik, och internationalens avgörande roll inte bara i fred utan även i krigstid". Det är inte utan intresse att ovan nämnda punkter infördes i stadgarna på initiativ av de ryska mensjevnikernas ledare, Martov. Givetvis stannade Martovs "punkter" kvar på pappret. De partier som 1923 skrev under de nya stadgarna var samma partier som begick förräderiet 1914, minus den revolutionära delen. De härdade socialimperialisterna var särskilt villiga att göra muntliga eftergifter till sina allierade i Andra internationalen eftersom de själva fortfarande var i behov av en täckmantel på vänsterflanken. Vid den tiden var Komintern fortfarande en revolutionär organisation. De internationella principernas "överhöghet"? Givetvis! Naturligtvis under förutsättning att "våra" kolonier, "våra" marknader, "våra" koncessioner, och även vår demokrati garanteras. Andra internationalens regim vilade på denna tvetydighet – fram tills dess Hitler bröt med Versaillesystemet.

Men som vi redan vet, menar inte heller den extrema "vänster"-oppositionen att de "internationella principernas överhöghet" är lika med proletariats självständiga klasspolitik, utan bara ett försök att komma överens med andra sektioner om frågan: Vems borgarklass' seger är mest fördelaktig (för de magra)? Det finns inte en enda person i denna internationalens apparat som verkligen har en proletär revolutionär ståndpunkt. För alla dem är proletariats bara en hjälpkraft till den "progressiva" borgarklassen. Deras internationalism är precis samma socialpatriotism, bara krossad, misskrediterad, rädd för att ge sig ut i det öppna, och ständigt på jakt efter en täckmantel.

Dan förklarar de "levande" partiernas politik med deras "rutinmässiga" politiska tänkande, deras "närsynthet", "empirism" och andra obestämbara orsaker. "Närsyntheten" i denna förklaring slår en bokstavligen mellan ögonen. Empirism är förhärskande inom politiken närhelst en viss grupp anser det vara ogynnsamt att dra ut sina egna tankar till sin logiska slutsats. En gång sades det att existensen avgör medvetandet. Arbetarbyråkratin är en väsentlig del av det borgerliga samhället. I sin egenskap av "Hans majestäts opposition" får major Atlee en saftig lön från den kungliga statskassan. Walter Citrine tjänade in en adlig titel. Parlamentsmedlemmar är i åtnjutande av stora privilegier. Fackföreningsbyråkraterna får höga löner. Alla är de knutna med oavbrutna band till borgarklassen, till dess press, till dess industri- och andra företag, i vilka många av dessa herrar deltar direkt. Dessa den dagliga existensens omständigheter är ojämförligt mer betydelsefulla för att vägleda partipolitiken än den princip om "internationalism" som smugglades med i Hamburgstadgarna.

Dan har absolut inget att säga om det franska partiet, uppenbarligen av artighet mot de värder vars gästfrihet mensjevnikerna åtnjuter. Men saker och ting är inte så mycket bättre i Frankrike. Trots fransmännens obestridliga talang för logiskt tänkande skiljer sig inte Leon Blums politik på något sätt från major Atlees "empiriska" politik. De ledande socialistiska och fackliga klickarnas rötter är sammanvävda med rötterna till den tredje republikens härskande skikt. Blum är bara en konservativ mellanborgare som på ett ödesdigert sätt dras till storbourgeoisens samhälle. Under utredningen av bankiren och svindlaren Oustrich avslöjades i förbigående att Blum ofta besökte den ärkeborgerliga salongen. Där umgicks han med konservativa politiker och finansmoguler, bland dem i synnerhet Oustrich, och ordnade via den sistnämnde, över en kopp kaffe, en post åt sin son. Det dagliga livet för det franska arbetarpartiets och fackföreningarnas toppar består helt och hållet av sådana färgrika episoder.

Andra internationalens härskande byråkrati är det borgerliga samhällets minst självständiga, fegaste

och mest korrumperade del. Alla förändringar av situationen, vare sig det är åt höger eller vänster, är en dödsfara för dem. Härav följer deras enda starka längtan: att bevara status quo; härav deras tvångsmässiga ”empirism”, dvs. rädsla att titta in i framtiden. Andra internationalens exekutivkommittés politik kan bara förvåna dem som tvärtemot tecknen i verkligheten håller fast vid att se socialdemokratin som proletariats klassparti. Om man klart inser att socialdemokratin är ett borgerligt parti som fungerar som en ”demokratisk” broms på proletariats klasskamp, så faller allt omedelbart på plats.

* * *

De välavlönade ”empiristernas” agerande ”har i själva verket förklarat och kastat internationalen politiskt”, klagar Dan. Under de fem månaderna efter sitt januarimöte lyckades exekutivkommittén, enligt Dan, inte reagera på en enda internationell händelse av större betydelse (Tjeckoslovakien, Albanien, etc.). ”Det är som om den [exekutivkommittén] har sjunkit ner i ett tillstånd av politisk hjärninflammation.” Mensjevikedaren frågar: ”Hotas den socialistiska internationalen i själva verket av en död som redan har drabbat den kommunistiska internationalen? ...” Och fortsätter: ”Kommer den första tryckvågen från krigets oväder i själva verket att ställa till mer förödelse på den internationella socialistiska enhetens grundvalar än vad som var fallet 1914? Eller kommer denna enhet att själv falla samman innan stormen bryter ut!” Orden ”i själva verket” skorrar illa, eftersom det här handlar om sedan länge inledda processer och för länge sedan förutspådda konsekvenser. Men det må vara hur det vill med det, ty retoriska frågor från en mensjeviks penna får en speciell kraft. De betyder att vattnet har stigit över deras hakor. Dan döljer inte detta. Här är hans ”villkorliga” prognos för Andra internationalen: ”Dess omvandling till en sorts Nationernas förbund för med sig risken att dö på samma sätt som dess modell i Genève dör inför våra ögon – av successiv förlamning (om den inte redan är död!).” Till vilket vi bara behöver tillägga att denna successiva förlamning inleddes i augusti 1914 och idag har påbörjat sitt slutstadium.

Häpnadsväckande nog ansåg Komintern, just på tröskeln till ett nytt krig, vid en tidpunkt då den socialdemokratiska oppositionen började få förningar om sin internationals sammanbrott, att Andra internationalen var mogen nog för en allians och till och med sammanslagning. Denna uppenbara paradox är helt i linje med de sociala lagarna. Även Komintern består nu av feta och magra kor, och det ömsesidiga förhållandet mellan dem motsvarar ungefär förhållandena i Andra internationalen. I sina diplomatiska planer räknar Kreml med Andra och Tredje internationalernas feta partier och inte de stackars beklagansvärda skärvor av sektioner som fascismen har krossat. Andra internationalen kastar på ett ”demokratiskt” sätt ut de olagliga partiernas ledare från sina ledande organ. Kreml skjuter dem ”på ett totalitärt sätt” i klump. Denna mindre tekniska skillnad påverkar inte den grundläggande politiska solidariteten. Precis på samma sätt som den internationella socialdemokratin utgör den demokratiska imperialismens vänsterflygel, under ledning av Storbritannien och under USA:s högsta kontroll, så kontrolleras Komintern, sovjetbyråkratins direkta verktyg, när det kommer till kritan av samma imperialism. I Andra internationalens fotspår har Komintern idag offentligt av sagt sig den koloniala befrielsekampen. Atlee och Politt, Blum och Thorez, arbetar i samma tyglar. I händelse av krig kommer de sista återstående skillnaderna mellan dem att försvinna. Tillsammans med det borgerliga samhället kommer de alla att krossas under historiens hjul.

Vi måste återigen upprepa att i vår fördömda epok, då den ruttnande kapitalismen riktar in alla sina krafter, inklusive de gamla arbetarpartierna och fackföreningarna, mot den socialistiska revolutio-

nen, så ger händelsernas förlopp den proletära förtruppen en ovärderlig fördel: redan innan alla har intagit sina utgångspositioner inför krigsutbrottet går båda de döende internationalerna öppet med i imperialismens läger, och lika öppet marscherar deras dödsfiende, Fjärde internationalen, mot dem.

Kälkborgare har hånat vår oändliga diskussion i frågan om internationalism, vårt ”snärjande” av all sorts socialpatriotiska och pacifistiska avvikelser. För dessa herrar verkar våra idéer vara ”abstrakta” och ”dogmatiska” bara därför att våra idéer formulerar den historiska utvecklingens grundläggande tendenser, och dessa är outgrundliga för opportunisternas och centristernas ytliga tänkande. Dessa grundläggande tendenser framträder nu öppet, medan de strukturer som har rests på konjunkturrella grundvalar ramlar omkull. Från och med nu kommer Andra och Tredje internationalernas partier att falla sönder och gå i bitar. Fjärde internationalens medlemmar kommer tvärtom att fungera som axel för att mobilisera allt bredare proletära massor. Vi låter skeptikerna visa sina ruttna tänder. Vi går framåt på vår väg.